

Ungdomsprogram för Lunds kommun 2024–2030

Beslutsinstans	Beslutsdatum	Giltighetstid	Diarienummer
Kommunfullmäktige	2023-12-12	2030	KS 2022/0409

Innehållsförteckning

1	Inledning	2
1.1	Om ungdomsprogrammet	2
1.2	Relaterade styrdokument i Lunds kommun	2
1.3	Genomförande, uppföljning och aktualisering.....	2
1.4	Definitioner	3
2	Programförklaring.....	3
2.1	Ung i Lund	4
3	Utvecklingsområden och mål	4
3.1	God livskvalitet ur ungas perspektiv	4
3.2	Aktivt deltagande och medskapande	5
3.3	Medmänsklighet och möten	6
3.4	Självförverkligande och lärande	7

Omslagsfoto: Martin Sörbo

1 Inledning

1.1 Om ungdomsprogrammet

Ungdomsprogrammet anger den strategiska inriktningen för arbetet med ungdomsfrågor i Lunds kommun under perioden 2024–2030.

Programmet är ett av flera verktyg för att förverkliga och konkretisera Lunds kommuns vision, men det bidrar också till att förverkliga och konkretisera den nationella ungdomspolitiken. Ungdomsprogrammet ska också vara vägledande i kommunens samverkan med aktörer utanför kommunens organisation, till exempel civilsamhälle, näringsliv och universitet. Tillsammans med nationella, regionala och övriga lokala styrdokument ska ungdomsprogrammet vara ett redskap för medarbetare, beslutsfattare och samverkansparter i utvecklingen av ungdomsverksamheten i Lunds kommun. Centralt för genomförandet är fortsatt dialog både inom den kommunala organisationen och med externa samverkansparter. Målgruppen för ungdomsprogrammet är unga som bor eller vistas i Lunds kommun i åldern mellan 12 och 25.

1.2 Relaterade styrdokument i Lunds kommun

Det finns andra övergripande styrdokument i Lunds kommun som har beröringspunkter med ungdomsprogrammet. Framför allt gäller detta:

- LundaEko. Lunds kommuns program för ekologisk hållbar utveckling
- Biblioteksprogram för Lunds kommun
- Idrottsprogram för Lunds kommun
- Kulturprogram för Lunds kommun
- Lunds kommuns program för social hållbarhet (med tillhörande handlingsplaner som till exempel Handlingsplan för barnets bästa)
- Lunds kommuns översiktsplan

1.3 Genomförande, uppföljning och aktualisering

Lunds kommuns nämnder och styrelser är ansvariga för att genomföra och beakta de delar av programmets utvecklingsområden och mål som berör dem i den strategi- och planeringsprocess som resulterar i kommunens ekonomi- och verksamhetsplan (EVP). På detta sätt integreras programmet i verksamhetsplaneringen och kostnaderna för att uppnå målen i programmet kopplas till den interna budgetprocessen. Uppföljningen av programmet sker inom ramen för kommunens ordinarie uppföljningsprocess. Som övergripande ansvarig för verksamhetsområdet ansvarar kultur- och fritidsnämnden för att genomföra dialog och aktiviteter med övriga nämnder och styrelser för

fördjupad samverkan. En aktualitetsprövning av programmet kommer att ske under 2027.

1.4 Definitioner

- **Ungdomspolitik** är ett sektorsövergripande nationellt politikområde. Den nationella ungdomspolitikens uppgift är att skapa förutsättningar för ungdomar att leva ett bra liv. Att ungdomar ska ha ett bra liv kan innebära många olika saker – bland annat handlar det om att ha en bra levnadsstandard, att må bra, att kunna påverka sitt eget liv och att ha samma rättigheter och möjligheter att delta i samhället som andra grupper har. Målgruppen för den nationella ungdomspolitikens är åldersgruppen 13–25 år. Lunds kommun har valt att även inkludera 12-åringar i ungdomsprogrammet, då de ofta i praktiken hamnar mitt emellan barn och ungdom, till exempel är det många 12-åringar, som inte längre går på fritidshem efter skolan.
- **Barnrättspolitik** och ungdomspolitik överlappar varandra. Eftersom barnrättspolitik innefattar alla barn i åldern 0–18 år inryms åldersgruppen 12–18 år både inom ungdoms- och barnrättspolitik. Båda områdena handlar om att barn och ungdomar har rätt att komma till tals i frågor, som rör deras eget liv. Samtidigt skiljer sig barnrättspolitik från ungdomspolitik genom att den är en rättighetspolitik som särskilt syftar till att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter som är inskriven i svensk lag.
- **Informellt lärande** är spontant lärande i vardagen som sker genom att vi provar oss fram och lär oss hantera olika uppgifter och situationer. Här finns inga utbildare och ingen fast plan. Det informella lärandet formas av den kultur vi vistas i och de utmaningar vi möter i livet.
- **Icke-formellt lärande** är planerat lärande med lärstöd utanför det formella utbildningssystemet. Icke-formellt lärande kan alltså till exempel vara att utveckla sin förmåga att samarbeta genom att driva ett fritidsgårdscafé eller att lära sig DJ-ing på en DJ-kurs. Förutsättningen är dock att lärandet är planerat.

2 Programförklaring

Ungdomsprogrammet ska skapa möjligheter för alla unga i Lunds kommun att utöva aktiviteter, uppleva, uttrycka sig, utvecklas och umgås. Detta har ett egenvärde samtidigt som det skapar mervärden som livskvalitet, bildning, gemenskap, trygghet och ett demokratiskt

samhälle. Lunds kommuns kultur- och fritidsliv ska präglas av delaktighet, inflytande och medskapande. Det ska vara tillgängligt för alla oavsett bakgrund och förutsättningar och vara långsiktigt hållbart, det vill säga tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina.

2.1 Ung i Lund

Ett demokratiskt samhälle behöver unga människors röster och deras aktiva deltagande. För att kunna ta denna roll behöver unga sammanhang där de kan sätta sin egen agenda.

Sammanhang där de tillsammans med andra unga kan undersöka, uttrycka och utveckla sina intressen och förmågor, såväl som sina idéer för framtiden.

Sammanhang där de kan få stimulans och stöd att vidareutveckla de kunskaper, färdigheter, attityder och värderingar de behöver för att kunna nå sin fulla potential som individer och samhällsmedborgare.

Ett sådant sammanhang är Lunds kommuns ungdomsverksamhet, ett sammanhang där unga är och alltid måste vara dess främsta intressenter.

Ungdomsverksamheten är därmed en lärandeprocess, inte bara för unga utan också för samhället i sig. Det är en investering som alla tjänar på. För ett samhälle som eftersträvar inkludering och social sammanhållning så har ungdomsverksamheten en viktig roll att spela.

3 Utvecklingsområden och mål

Under perioden 2024–2030 prioriterar Lunds kommun följande fyra utvecklingsområden för ungdomsverksamheten:

- God livskvalitet ur ungas perspektiv
- Aktivt deltagande och medskapande
- Medmänsklighet och möten
- Självförverkligande och lärande

Varje utvecklingsområde är kopplat till ett mål.

3.1 God livskvalitet ur ungas perspektiv

Vi lever i ett komplext samhälle och vi ser många utmaningar men också möjligheter framför oss. För unga handlar vardagens krav i stor utsträckning om att klara sin skolgång men många kämpar samtidigt med låg ekonomisk standard, psykisk ohälsa, utanförskap och diskriminering. De som klarar skolgången ska i nästa steg lyckas etablera sig på arbetsmarknaden och skaffa ett eget boende. De som inte lyckas genomföra gymnasieutbildning eller att etablera sig på arbetsmarknaden har försämrad livskvalitet. De löper också ökad risk att hamna i olika former

av utanförskap, exempelvis arbetslöshet eller i olika former av beroende. Unga som hamnar utanför deltar i lägre utsträckning i föreningsliv, rör sig mindre och känner sig mer ensamma med risk för ytterligare ohälsa. Ungdomsverksamheten ska kännetecknas av ett drogforebyggande förhållningssätt som syftar till att förbättra ungas hälsa och därmed även deras livskvalitet.

I Lunds kommun klarar en stor andel unga sin skolgång väl och tar sig vidare i livet på ett bra sätt. Skolstressen är dock hög bland många elever och andelen gymnasieungdomar som känner sig stressade är förhållandevis hög i Lunds kommun jämfört med andra kommuner i regionen. Även elever i grundskolan och studenter vid Lunds universitet uppger att de upplever negativ stress i sin vardag.

I Lunds kommun ska alla kunna känna sig trygga – i skolan, på sitt bostadsområde och i stadskärnan. Många unga upplever sig trygga, dock inte alla. Ungdomsverksamheten ska arbeta för att erbjuda trygga sammanhang med närvarande vuxna som lyssnar, samtalar, agerar och ger unga stöd vid behov.

Arbete med unga ska ske i nära samverkan med alla delar av civilsamhället och offentliga verksamheter som rör ungas liv. Kommunen ska ha ett helhetsperspektiv på unga och möta dem där de är, som kapabla individer och primära resurser i sina egna liv. Det innebär att kommunen tar ansvar för att driva en långsiktig hållbar utveckling i de norra och östra kommundelarna såväl som i centralorten Lund. Denna utveckling ska trygga framtiden och ge goda levnadsvillkor i samförstånd med dess unga medborgare. Det ska ske med utgångspunkt i ungas perspektiv och genom en kunskapsbaserad förståelse för de strukturella utmaningar unga möter i vardagen.

Mål: Lunds kommun ska öka livskvaliteten för unga med utgångspunkt i deras egna behov, önsknings och drömmar.

Utvecklingsområdet präglas av:

- att unga själva är experter på sin livssituation
- ungas självupplevda behov, intressen, idéer och erfarenheter
- fokus på livskvalitet, god hälsa och glädje i livet
- främjandeperspektiv

3.2 Aktivt deltagande och medskapande

Ungas intresse för samhällsfrågor och deras tro till att kunna ta kontroll över aspekter som rör deras eget liv är fortsatt stark. Samtidigt upplever många unga att de saknar möjlighet till inflytande över det politiska beslutsfattandet. De känner att de kan påverka sitt eget liv men inte resten

av samhället. Många unga anser att de har stora möjligheter och ansvar att påverka sitt eget liv och sin framtid. Med hög tro på sin egen förmåga att påverka kommer också högre förväntningar på sig själv och ökad psykisk ohälsa. Under den senaste tiden har psykisk ohälsa bland unga ökat i hela Sverige, så även i Lunds kommun.

Samtidigt som unga upplever att de kan förändra sin egen framtid upplever många unga att samhället är på väg åt fel håll och fler än tidigare uttrycker att de inte känner att de kan påverka samhällsutvecklingen. Utöver det sjunker andelen unga som deltar i det traditionella föreningslivet. Många unga väljer i stället att enskilt engagera och påverka samhället på andra sätt. Till exempel genom medvetna konsumtionsval, ställningstagande i sociala medier och engagemang i sakfrågor.

I Lunds kommun finns en stark tradition av demokrati- och delaktighetsarbete med unga och barnrättsarbetet har fått ta plats i många delar av kommunens verksamheter. Detta är ett arbete att vara stolt över samtidigt som kommunen ständigt måste bevaka ungas rättigheter och utveckla forum för ungas inflytande.

När unga är delaktiga och har inflytande skapas en känsla av egenmakt hos individen och självkänslan höjs. Unga människor som är delaktiga mår bättre, får lättare att hantera motgångar och utvecklas i mer positiv riktning än de som inte har fått samma möjlighet. Ungdomars möjlighet till inflytande och delaktighet på jämlika och jämställda grunder stärker demokratins legitimitet och är en förutsättning för ett demokratiskt och öppet samhälle. Genom att stimulera unga till att bli aktiva samhällsmedborgare och utöva inflytande i samhället, inklusive att delta i politiskt beslutsfattande, stärks de som individer. Vuxna med inflytande över samhällsutveckling har ansvar att aktivt bjuda in unga och ge plats för dem att skapa nya forum för inflytande och för att påverka via befintliga forum.

Mål: Lunds kommun ska involvera unga i beslut som berör dem.

Utvecklingsområdet präglas av:

- verksamhet tillsammans med eller av unga
- demokratiska värden, medskapande och ungas frivilliga och aktiva deltagande
- forum och sammanhang för ungdomars inflytande och delaktighet
- stöd till ungas egen organisering

3.3 Medmänsklighet och möten

Globaliseringen i samhället medför att länder, företag, organisationer, teknik, vetenskap, massmedier och kultur blir alltmer sammanflätade och

beroende av varandra. Unga tar enkelt del av och sprider idéer eller åsikter från dator och smartphone. Lika enkelt sprids desinformation och hat. Idag kan en person med ett knapptryck nå och påverka tusentals människor.

Ett aktivt främjande av kritiskt tänkande, grundläggande värderingar om jämställdhet, mänskliga rättigheter, demokratiska värden och ett aktivt medborgarskap är en förutsättning för att kunna motverka att misstro och hat sprids.

Verksamheter som arbetar med unga behöver nå en bredare grupp unga för att öka känslan av gemenskap. Den främsta metoden för att nå fler är att öka variationen av aktiviteter och erbjuda mer strukturerad verksamhet. Strukturerad ledarledd verksamhet har visat sig öka mängden besökare i ungdomsverksamhet, motverka kriminalitet och social problematik och främja ungas sociala utveckling. Det kan även främja tjejers deltagande och nå unga hbtq⁺-personer och unga i hederskontext.

Kommunen ska ge unga råd samt tillgång till ett brett spektrum av anpassad information avseende deras rättigheter såväl som deras möjligheter att ta del av olika typer av lokala, nationella och internationella aktiviteter. All verksamhet med unga ska verka för att de kan utbyta erfarenheter och idéer, utöva och ta del av kultur och agera tillsammans för ett bättre samhälle. Vi ska stärka ungas möjlighet att vara öppna mot världen och aktivt engagera sig i regionala, nationella, europeiska och internationella möten och samverkansformer.

Mål: Lunds kommun ska möjliggöra för unga att skapa och uppleva en bredd av meningsfulla sammanhang.

Utvecklingsområdet präglas av:

- erfarenhetsutbyte och aktiviteter tillsammans för ett medmänskligt och solidariskt samhälle
- aktiv inkludering och lika möjligheter för alla
- riktad verksamhet för grupper med hög grad av utanförskap
- variation och anpassning för att möta olika förutsättningar

3.4 Självförverkligande och lärande

Utbildning och utveckling är en förutsättning för att bättre klara av utmaningar i livet och förverkliga sina personliga mål. Den som inte klarar av de traditionella lärandestrukturerna, så som skolan, hamnar ofta i utanförskap vilket i sig kan medföra en rad olika utmaningar och begränsningar för individen.

Lustfyllda och självvalda sociala sammanhang är en främjande faktor för att hantera stress. Den fria tidens lärande kan inte ersätta formell

utbildning men kan vara en främjande faktor som gör det möjligt för individen att stärkas, utvecklas och få kraft att ta sig vidare i livet. Att delta i lustfyllda och självvalda positiva sammanhang på sin fritid har visat sig vara en skyddsfaktor mot stress och destruktiva sammanhang.

Både skola och den fria tiden är viktiga forum för lärande och individers utveckling av kompetenser och färdigheter i alla åldrar. Den som har svårt att hitta sitt sammanhang i formell utbildning kan på sin fria tid få förutsättningar för att bygga nätverk, ha ett livslångt lärande och utvecklas socialt. Strukturerad fritid har visat sig ha positiva effekter på ungas fysiska och psykiska hälsa. Det ökar även ungas skoltrivsel och förbättrar deras betyg och höjer intresset för att studera vidare.

Verksamheter för unga ska synliggöra vilka kunskaper, färdigheter, attityder och värderingar unga införskaffat genom aktivt deltagande ungdomsverksamheten. Detta stärker självkänslan, självförtroende och hjälper unga att utvecklas.

Mål: Lunds kommun ska inspirera unga till både spontan och planerad ungdomsverksamhet som bidrar till utveckling och lärande.

Utvecklingsområdet präglas av

- lustfyllda och relevanta lärandemål
- vägledning och stöd
- synliggörande av informellt lärande och nya kompetenser